

Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
N-0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref:
11/9382

Saksbehandler:
Lasse A. Andresen

Vår dato:
17. oktober 2011

Høring – Styring, forvaltning og finansiering av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor

Det vises til høring – Styring, forvaltning og finansiering av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor. Her er svaret fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Innledning

Arbeids- og velferdsdirektoratet mener rapporten "Nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor" inneholder mange gode forslag og anbefalinger, peker i fornuftig retning og er et viktig innspill som virkemiddel for å øke elektronisk samhandling og effektivisering av offentlig sektor.

Som departementet er kjent med deltar vi i en rekke fora og styringsgrupper med tilknytning til de omtalte felleskomponentene hvor vi i flere sammenheng har gitt uttrykk hva vi anser som viktige og sentrale hensyn i forhold til fremtidig styring, forvaltning og finansiering av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter at de foreslåtte fem komponentene skal defineres som nasjonale felleskomponenter. Vi er derimot av den oppfatning at rapporten ikke klart nok drøfter forskjellene mellom de ulike komponentene. Det er en betydelig forskjell på forvaltning av komponenter som kan anses som teknisk infrastruktur (AltInn og e-ID) og registre. Registre kan inneholde både grunndata til "fri bruk" som navn og fødselsnummer og opplysninger av rettslig betydning f eks *sivilstand*, *bosatt* etc. Disse opplysningene legges til grunn i saksbehandling. Regelverk og registreringspraksis hos registerforvalter setter klare skranker for uttak av gevinster hos bruker av registeret. Forvaltning av et register som felleskomponent må ta innover seg dette forholdet. Vi mener at rollen som brukere av nasjonale felleskomponenter også bør fremheves og gis mulighet til å bidra i den videre prosessen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Postadresse: Postboks 5, St. Olavs plass // 0130 OSLO

Besøksadresse: Akersgata 64-68 //
Tel: 21 07 00 00 // Faks: 21 07 00 01

www.nav.no //

I høringsdokumentet bes det om tilbakemelding på følgende områder:

- a) prinsipper for finansiering av nasjonale felleskomponenter (rapportens kap.5.3)
- b) samordningsfora for koordinering av de nasjonale felleskomponentene (kap. 5.4)
- c) sentrale videreutviklingsbehov for nasjonale felleskomponenter (kap. 4.1-4.5)
- d) normering av forvalterrollen og et tydelig nasjonalt ansvar (kap. 5.2)
- e) helhetlig prioritering i en felles arkitektur (kap 5.5)
- f) økt fornyingstrykk (kap. 5.6)

a) Prinsipper for finansiering av nasjonale felleskomponenter

Arbeids- og velferdsdirektoratet slutter seg til forslaget om sentral finansiering til felleskomponentforvalter. Når det gjelder gevinstpotensialet vil det være knyttet opp mot hvorvidt felleskomponenten dekker etatenes behov. Kostnadsfordelingsnøkkelen må ta inn over seg dette forholdet. For eksempel har Arbeids- og velferdsdirektoratet gjennom Ftrl § 21-4 hjemmel til å kreve opplysninger utlevert vederlagsfritt fra andre offentlige myndigheter.

Videre mener vi det er viktig at en sentral finansiering av offentlige fellesregistre og komponenter tar høyde for at utførende enhet får fullfinansiert investering, utvikling og drift og at hele eller deler av gevinster kan hentes inn når den realiseres, slik at finansiering av investeringer dekkes inn over tid.

En finansiering basert på realiserte gevinster bør også inneholde et element av belønning for den enkelte etat, for eksempel ved at man får beholde deler av gevinstene som oppnås tidlig i en produksjonsfase for å kunne realisere andre effektiviserings- eller forbedringsprosesser. På denne måten vil man kunne få et incitament til å ta ut gevinster så tidlig som mulig.

b) Samordningsfora for koordinering av de nasjonale felleskomponentene

Arbeids- og velferdsdirektoratet er enig i at SKATE er grunnstammen i det strategiske topplederutvalget, men at det i tillegg er behov for samordningsforum på mer operativt nivå. Det er etter vår vurderingen viktig at det tilrettelegges fra DIFI slik at etatledelsen som møtes i SKATE holder diskusjon og vurderinger på ett strategisk nivå for hva som skal gjøres. Det bør fremlegges status fra pågående aktiviteter, og fremleggene bør ha et enda tydeligere fokus på de strategiske valgene. Vi mener at det er naturlig og riktig at DIFI leder og forbereder SKATE.

Når det gjelder gjennomføring og suksesskriterier, mener vi det også er viktig at vårt departement AD som etatstyrer for Arbeids- og velferdsdirektoratet, som er sentral bruker av flere felleskomponenter, må delta i strategiarbeidet og gjennomføringsprosessen. For å få til en god koordinering mellom departementsnivå og etatsnivå må dette forankres godt i virksomhetene.

Arbeids- og velferdsdirektoratet ønsker å påpeke viktigheten av et gjennomførbart implementeringsløp. Vi er usikre på om det vil være hensiktsmessig at alle felleskomponentene kobles på samtidig, eller om man skal begynne med noen få. Det kan for

eksempel være hensiktsmessig å starte med Enhetsregisteret som er tilnærmet en felleskomponent per i dag eller at man etablerer DSF som felleskomponent i forbindelse med planlagte moderniseringsarbeid i NAV.

c) Sentrale videreutviklingsbehov for nasjonale felleskomponenter

1. Grunndata om virksomhet/ enhetsregisteret

Arbeidsgiver- arbeidstaker-registeret, som NAV har ansvaret for er viktig i forhold til Enhetsregisteret. Opplysninger fra Enhetsregisteret benyttes også i andre, lokale baser i Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Enhetsregisteret har bevist sin verdi som nasjonal felleskomponent. Det burde derfor ikke være en utfordring å sikre utbredelse/ anvendelse av registerinformasjonen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter de forslag til fornying som anbefales, for eksempel å åpne for utvidede oppdateringsmuligheter inn til registeret og å etablere roller og fullmakter, men dette må vurderes i tråd med krav til høy kvalitet på innholdet i registeret.

Arbeids- og velferdsdirektoratet mener det er fornuftig at offentlige etater gis gratis tilgang til informasjonen fra Enhetsregisteret.

2. Grunndata om personer/folkeregisteret

Folkeregisteropplysninger er kritiske produksjonsdata for NAV. Opplysninger fra folkeregisteret benyttes i alle de sentrale arbeidsprosessene i Arbeids- og velferdsdirektoratet og som dokumentasjon i forbindelse med vilkårsprøving og beregning av størrelse på ytelser.

Arbeids- og velferdsdirektoratet støtter at fornying av folkeregisteret bør være en sentral felles satsning. Dette arbeidet som nå foregår i regi av Skattedirektoratet, bør få høy prioritet og nødvendig fokus.

Selv om opplysningstypene *e-post* og *telefonnummer* er viktig vurderer vi det slik at innføringen ikke nødvendigvis er det som bør prioriteres. Det finnes andre tiltak som etter vår vurdering gir større gevinst i forhold til automatisering og digitalt førstevalg, herunder:

- Utvidelse av registerpopulasjon, utfasing av d-nummerordningen
 - Ajourhold av opplysninger på personer med rettigheter og plikter i Norge men som ikke er bosatt.
- Bedre håndtering av personidentifikator
 - Opprette sentral ID-myndighet
 - Kvalitetsindikator på ID-informasjon
- Samspill knyttet til ajourhold av opplysninger.
- Forbedrede arbeidsprosesser knyttet til registrering av opplysninger som har betydningen for rettigheter, som fødselsmeldinger, dødsmeldinger etc.
- Utvidet informasjonsinnhold

- Familierelasjoner som dekker det moderne samfunnets behov
- Samboerskap
- Kontaktadresse/utlandsadresse
- Verge og dødsboopplysninger
- Oppholdsstatus

Dette er eksempler på innspill som vi har meldt inn til strategiarbeidet som pågår i Program for modernisering av folkeregister. Videre diskusjon om tiltak knyttet til folkeregisteret bør løstes inn i dette arbeidet.

Revisjon av dagens lov om folkeregistrering bør prioriteres da begrensninger i dagens lovverk og registreringspraksis i skatteetaten setter klare begrensninger i forhold til uttak av gevinster med folkeregisteret som felleskomponent.

3. Grunndata om eiendom/Matrikkelen

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ikke direkte grensesnitt mot matrikkelen, men er indirekte påvirket gjennom DSF og Enhetsregisteret. God forvaltning av matrikkelen er viktig i forhold til adressekvalitet.

4. Altinn

Rapporten nevner behovet for en styrking av forvaltingsorganisasjonen i Altinn/Brønnøysundregistrene. Forventningen til at Altinn skal levere så kreves det leveransedyktig forvaltningsorganisasjon. Altinn vil, av tjenesteeierne, bli sett på som en leverandør og vi vil sette like strenge krav til Altinn som til en annen leverandør. Det vil og være store forventninger til smidighet i forvaltningen og krav til leveringsdyktighet. Det kan bli en utfordring om man bare har tre leveranser der man kan videreutvikle løsningen. Det fremstår som noe uklart hvordan man skal avgjøre prioritering og videreutvikling av løsningen. Man konstaterer at det vil bli en utfordring, men ikke hvordan dette skal løses.

Altinn II løsningen som er lansert er mer fleksibel enn Altinn1, men det er fremdeles mange typer tjenester det ikke vil være hensiktsmessig å bruke Altinn til. Dette gjelder for eksempel tjenester der en virksomhet skal hente ut statistikk og drille ned i detaljer, denne typen tjenester er mer hensiktsmessig å ha som lenketjenester i Altinn.

Altinn sin bruk av enhetsregisteret som grunnlag for å delegere roller og tilganger er moden for revisjon. Slik dette er i dag er det svært tungvint for store organisasjoner og statlige og kommunale virksomheter å benytte Altinn. I tillegg er det en stor utfordring knyttet til sensitivitet. I dag er det slik at alle med en rolle i en virksomhet har tilgang til den samme informasjonen, dette gjør at Arbeids- og velferdsdirektoratet vil ha problemer med å bruke Altinn til autentisering og autorisasjon for tjenester som har personsensitive data om virksomheten og dens medarbeidere.

Forholdet Altinn, Enhetsregisteret, ID-porten og e-id og virksomhetssertifikater er et problemområde som bør utdypes i denne rapporten. Det at Norge ikke har et godt system for virksomhetssertifikater er et hinder for utvikling av gode tjenester for næringslivet og offentlig sektor. I rapporten legges det mye vekt på næringslivet, men offentlig sektor har og et behov for rapportering. Mange av tjenestene som Arbeids- og velferdsdirektoratet skal utvikle har både det private næringsliv og offentlig sektor som målgruppe og Altinn i dag er ikke så godt tilpasset offentlig sektor. Dette henger tett sammen med enhetsregisteret og bruken av dette som grunnlag for delegering av roller og rettigheter.

5. Felles infrastruktur for eID i offentlig sektor

Her er det først og fremst viktig at PKI på nivå 4 gjennomføres. Langt på vei er dette en forutsetning for at Arbeids- og velferdsdirektoratet skal kunne ta ut større gevinster ved digitalt førstevalg.

I dette kapittelet konsentrerer høringen seg mye om offentlig sektor og problematiserer for lite om brukerne. Som tjenesteutvikler er Arbeids- og velferdsdirektoratet avhengig av å ha gode og sikre autentiserings, autorisasjons og signaturløsninger for den private borger, for næringslivet og for offentlig sektor, da det er medarbeidere/ledere i offentlig sektor som skal rapportere på vegne av sin virksomhet.

Virksomhetssertifikater, som blir drøftet i kapittel 4.6.8, men burde vært berørt her, er etter vår vurdering et sentral tema. I dag har man virksomhetssertifikat som går ned på individnivå.

Mange brukere reagerer på at man i dag må benytte sitt fødselsnummer når man rapporterer på vegne av en virksomhet. Det savnes en problematisering rundt bruken av ID-porten. Skal den i første rekke være beregnet på private brukere eller kan vi bruke id-porten i forhold til tjenester for næringslivet?

d) Normering av forvalterrollen og et tydelig nasjonalt ansvar

NAV er i hovedsak enig i rapportens forslag.

e) Helhetlig prioritering i en felles arkitektur

Standardiseringsrådet består i hovedsak av tekniske ressurser. Skal det fylle rollen som fagutvalg, må man utvide med fagpersoner fra virksomhetssiden særlig i forhold til registrene og informasjonsforvaltning generelt.

f) Økt fornyingstrykk

Arbeids- og velferdsdirektoratet er enig i at offentlig sektor står foran et paradigmeskifte i forhold til utvikling av tjenester til brukere og samhandlere. Det er en sentral forutsetning med gode fellesløsninger som dekker etatenes behov.

Vi kan ikke se at rapporten drøfter behovet for metadata i tilstrekkelig grad. Metadata pekes på i flere sammenhenger som en forutsetning for samhandling og digitalt førstevalg (jf Nasjonal strategi for metadata). Felles metadataløsning som er et viktig støtteverktøy for å sikre semantisk interoperabilitet som grunnlag for samhandling. Arbeids- og velferdsdirektoratet foreslår at metadata bør vurderes som en fellekomponent som de øvrige fellekomponentene benytter.

Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret som nasjonal felleskomponent

Arbeids- og velferdsdirektoratet er kjent med at SSB sannsynligvis vil foreslå Aa-registeret som en nasjonal fellekomponent. Det er flere likhetstrekk ved Aa-registeret og de foreslåtte fellekomponentene og Aa-registeret dekker etter vårt syn rapportens kriterier for krav til fellekomponenter.

Det er derimot vanskelig å ta stilling til dette på nåværende tidspunkt. Når det gjelder grunndata på arbeidsgiver- og arbeidstakerområdet, bør det også ses i sammenheng med utviklingen av skatteetatens arbeid med elektroniskdialog med arbeidsgiver /EDAG.

Arbeids og velferdsdirektoratet anbefaler at dette blir utredet nærmere som en egen sak.

Det er frist til 15.10 på svar til FAD på Høring – Styring, forvaltning og finansiering av nasjonale fellekomponenter i offentlig sektor. Vi ber AD ta våre synspunkter inn i det samlede høringssvaret som sendes fra Arbeidsdepartementet. Dersom departementet vil at Arbeids- og velferdsdirektoratet skal sende sitt høringssvar direkte til FAD så trenger vi rask tilbakemelding på dette.

Med hilsen

Jøakim Lystad

Arbeids- og velferdsdirektør

Nina Aulie
IKT-direktør